

СЕКЦІЯ 7. ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Бахарев О. А.

аспірант,

Одеський національний морський університет

м. Одеса, Україна

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-415-6-39>

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Управлінський облік – це система обліку, яка надає інформацію, необхідну для внутрішнього управління організацією. Вона включає збір, обробку та аналіз даних для прийняття управлінських рішень, планування, контролю та оцінки діяльності.

Американський інститут сертифікованих управлінських бухгалтерів (ІМА) визначає управлінський облік як «практику, яка передбачає розробку та використання фінансової та нефінансової інформації для керівників та інших працівників всередині організації».

Дипломований інститут управлінських бухгалтерів (СІМА) вказує, що управлінський облік – це «процес виявлення, вимірювання, аналізу, інтерпретації та передачі інформації з метою досягнення цілей організації».

Eric Noreen та Ray Garrison у своїх трудах дають визначення управлінському обліку як «інформаційній системі, яка допомагає керівникам у плануванні, контролі та прийнятті рішень» [1].

Серед науковців існують різні погляди і суперечки щодо природи і методів управлінського обліку. Основні сфери спорів можна розділити на кілька категорій:

Функції та цілі управлінського обліку.

Деякі вчені стверджують, що основною метою управлінського обліку є підтримка прийняття управлінських рішень і підвищення ефективності управління. Інші підкреслюють важливість управлінського обліку в контролі та моніторингу діяльності організації.

Ведуться дебати про найбільш ефективні методи бухгалтерського обліку: традиційні методи, такі як стандарт-кастинг і повний облік витрат, порівнюються з більш сучасними підходами, такими як Activity-Based Costing (ABC) та директ-костинг. Спори також стосуються використання технологій і автоматизації в управлінському обліку.

Роль управлінського обліку в стратегічному управлінні.

Деякі дослідники підкреслюють роль управлінського обліку в стратегічному управлінні і довгостроковому плануванні. Інші вважають, що управлінський облік повинен бути зосереджений на оперативному управлінні і короткострокових рішеннях.

Інтеграція фінансового та управлінського обліку.

Дискусії стосуються питання про те, чи слід об'єднувати фінансовий і управлінський облік в єдину систему або зберігати їх окремо для різних цілей.

Приклади дискусій та джерела, на основі яких можна дослідити різні підходи та бачення ролі управлінського обліку, наведені нижче:

1. Anthony, R.N., and Govindarajan, V. у своїй роботі «Системи управлінського контролю» автори обговорюють різні підходи до управлінського обліку та його роль в управлінні організацією [2].

2. Kaplan, R.S., and Cooper, R. у своїй книжці *Cost & Effect: Using Integrated Cost Systems for Driving Profitability and Performance* пропонує новий погляд на управлінський облік через призму Activity-Based Costing (ABC) та обговорює традиційні методи [3].

3. Johnson, H.T., and Kaplan, R.S. У книзі «*Relevance Lost: The Rise and Fall of Management Accounting*» автори критикують традиційні методи управлінського обліку і пропонують нові підходи [4].

Управлінський облік є важливим інструментом внутрішнього управління організацією, а його визначення та методи продовжують залишатися предметом активних дискусій серед науковців та практиків. Вибір відповідної системи управлінського обліку залежить від специфіки бізнесу, цілей компанії та наявних ресурсів.

Управлінський облік у транспортно-експедиторській компанії відіграє ключову роль у підвищенні ефективності, контролі витрат та вдосконаленні прийняття рішень. Розглянемо основні аспекти, плюси і мінуси управлінського обліку в даному контексті.

Облік і контроль витрат. Поділ витрат на прямі (паливо, електроенергія, заробітна плата виробничого персоналу) і непрямі (амортизація обладнання і транспорту, адміністративні витрати, оренда

і т.д.). Впровадження систем обліку витрат, таких як директ-костинг або ABC (Activity-Based Costing).

Бюджетування. Розробка та контроль бюджетів для різних відділів та проектів. Оцінка виконання бюджету та аналіз відхилень.

Аналіз фінансових показників. Розрахунок ключових показників ефективності (KPI), таких як рентабельність, маржинальний дохід, витрати на транспортування або перевалку на одиницю товару. Аналіз точок беззбитковості і окупності за різними технологічними схемами перевалки або транспортування.

Ціни. Визначення тарифів на послуги з урахуванням змінних і постійних витрат. Аналіз конкурентного середовища та кон'юнктури ринку.

Звітність та контроль. Підготовка регулярних управлінських звітів для керівництва компанії. Контроль за виконанням планів та коригування стратегії на основі аналізу даних.

У той же час переваги використання управлінського обліку в транспортно-експедиторській компанії очевидні:

- підвищення ефективності управління, що надає керівництву компанії детальну інформацію про витрати і доходи, що сприяє прийняттю більш обґрунтованих рішень.

- оптимізація витрат, що дозволяє виявляти та усувати неефективність, оптимізувати маршрути та процеси для зниження загальних витрат.

- забезпечує прозорість фінансових операцій та покращує контроль за виконанням планів та бюджетів.

- допомагає більш точно визначати ціни на послуги, що дозволяє компанії залишатися конкурентоспроможною і при цьому отримувати прибуток.

- дозволяє своєчасно виявляти фінансові ризики і вживати заходів щодо їх мінімізації.

Поряд з перевагами, існують і проблемні моменти в застосуванні управлінського обліку в транспортно-експедиторській компанії:

- впровадження системи управлінського обліку вимагає значних тимчасових і фінансових ресурсів, а також зусиль по підготовці кадрів.

- системи управлінського обліку можуть зайняти багато часу і вимагати постійного оновлення та адаптації до мінливих умов.

- у разі недостатнього впровадження або помилок у даних, управлінський облік може призвести до неправильних висновків та рішень.

– персонал може чинити опір змінам, пов'язаним з впровадженням нових систем обліку і методів роботи.

Управлінський облік у транспортно-експедиторській компанії є важливим інструментом підвищення ефективності та конкурентоспроможності бізнесу. Незважаючи на складність і витрати, пов'язані з його впровадженням і утриманням, вигоди, які він приносить у вигляді оптимізації витрат, поліпшення контролю і якості прийняття рішень, підвищення конкурентоспроможності і зміцнення позицій компанії на ринку, роблять його незамінним елементом успішного управління.

Література:

1. Рей Гаррісон, Ерік Норін, Пітер Брюер. Управлінський облік 11-е вид. / пер. с англ. О.В. Чумаченко. Київ : Companion Group, 2011. 1024 с.
2. Anthony R., Govindarajan V. Management Control Systems. Chicago, Mc-Graw-Hill IRWIN, 2007.
3. Kaplan R.S., and Cooper R. Cost & Effect: Using Integrated Cost Systems for Driving Profitability and Performance. Harvard Business School Press. Boston, Massachusetts, USA, 1998.
4. Johnson H.T., and Kaplan R.S. Relevance Lost: The Rise and Fall of Management Accounting. Harvard Business School Press. Boston, Massachusetts, USA, 1991.